

Diplomová práce

Bc. et Bc. Zdeňka Řezníčková *Vybrané charakteristiky osob, provozujících sadomasochistické aktivity*

Katedra psychologie FFUK Praha 2018

Posudek oponenta

Po formální stránce práce vyhovuje všem požadavkům. Má přiměřený rozsah, srozumitelné strukturování. Oceňuji bohatou diskusi a rozsáhlý seznam literatury.

Téma spadá to proudu výzkumů sexuálního chování, jak je organizován především v sexuologickém ústavu při 1.LF UK. Základní otázkou (resp. jde o sadu dílčích otázek) je vztah vybraných osobnostních charakteristik a sadomasochistických aktivit. Definičně autorka vychází z dělení na sexuální variaci v užším smyslu (to je to, co se rozumí psychopatologicky pod termíny parafilie apod.), kdy tyto přístupy klienti jasně preferují a na sexuální variace v širším smyslu, které autorka popisuje jako ty, kdy jsou konkrétní sadomasochistické praktiky zařazovány do sexuálních aktivit jako jisté „hobby“, tedy nikoliv jedinečně nutné. Na str. 14 je to znázorněno na obr. č. 1. Jen se ptám, jak chápat výraz „coping“ (jako další chápání označení „hobby“).

Dále se autorka podrobně věnuje složitostem vymezení tzv. BDSM jako synonyma pro sadomasochistické aktivity. Oceňuji, že nezapomíná ani na naše české „klasiky“, jako například na dr. Aleše Kolářského.

Probírá také podrobně souvislosti s psychickými obtížemi, partnerskými vztahy, sebevražedným jednáním a otázkami v poradenské praxi. Z osobnostních souvislostí (kap. 4.2, s. 28) jich autorka jmenuje několik s odkazem na dvě zahraniční studie. Zde si říkám, jestli právě tato kapitola by neměla být obsáhlejší, když je celá práce podobně nazvaná. V navazující empirické části jsou jako sledované osobnostní charakteristiky jmenované ty, které líčují s metodou NEO. S odvoláním na stručnost zmíněné kap. 4.2 se ptám, jestli jiné osobnostní charakteristiky nepřicházejí v úvahu? Anebo jde autorce o repetování zahraničních výzkumů s o věření, jaký obraz nalezne u nás? Tedy sumárně formulováno: k čemu budou event. nalezené souvislosti důležité, vhodné? Například k vhodnější intervenci? Leccos čtenář najde/vytuší v zajímavé diskusi, ale bylo by vhodné to avizovat již dříve. Nutno ovšem dodat, že kromě zmíněných osobnostních charakteristik autorka sleduje ještě další parametry (spokojenost, přidružené negativní jevy). V další kapitole autorka formuluje dvacetčtyři pracovních hypotéz. U některých formuluje znění/očekávání podle předchozích výzkumů (tedy repetuje), u dodatečných (autorkou navržených) neformuluje očekávání a pracovní hypotézou je nepřítomnost rozdílů. První desítkou hypotéz vychází z modelu NEOPS. Jako čtenář bych velmi ocenil, kdyby bylo v textu více psychologických podkladů, pro určitá očekávání. Například hypotéza H9 postuluje, že „... osoby provozující tyto aktivity“ [sadosochistické] „vykazují vyšší hodnoty na škále svědomitosti“. Ale už se neočekává rozdíl v této charakteristice, pokud jde o osoby s BDSM jako sexuální variací versus bez variace (tedy

s BDSM jako „hobby“). Nevylučuju, že jsem to v textu přehlédl, ale na základě čeho jsou tato očekávání formulována? Atp.

Na s. 48 a dále je popsán výzkumný vzorek. Nejvíce osob (sbíráno postupem samovýběru a snow-ball) bylo z oblasti Prahy a se středním vzděláním s maturitou. Z diskuse vyplývá, že si toho je autorka vědomá a že při jiné podobě vzorku by mohly být výsledky tak či onak vychýlené, pozměněné. Co by v tomto smyslu autorka navrhovala do dalšího bádání? Na s. 49 je zajímavý mnohonásobně vyšší počet bisexuálů nad homosexuály? Jak si to autorka stručně vysvětluje? A nikde (ani ve volných odpovědích týkajících se sexuální orientace) se nevyskytuje možnost/volba „lesbická orientace“. Čím si to vysvětlit? Nebo jsem něco přehlédl?

Ještě upozorňuji na poměrně časté nedorozumění. Na s. 52 a dále (kap. 9, Výsledky) autorka prochází již výše formulované pracovní hypotézy a následně uvádí formulaci závěru ze statistických výpočtů. Tak například hned u H1 „... na škále neuroticismu – osoby provozující tyto aktivity vykazují signifikantně nižší hodnoty na škále neuroticismu. [...] Hodnoty se [...] statisticky významně neliší [...]. Hypotéza nebyla potvrzena“. Je třeba dodat, že statisticky se testují vždy nulové hypotézy, které jsou buď přijaté (tedy není rozdíl), anebo zamítnuté (a přijímají se hypotézy alternativní, tedy většinou formulované v podobě očekávaného rozdílu). Ale to neznamená, že alternativní hypotéza je potvrzena nebo není potvrzena. Ta se buď přijímá (na základě zamítnutí té nulové) anebo nepřijímá, protože se nulová hypotéza přijímá). Bylo by vhodné, kdyby si autorka tyto statistické závěry v tomto smyslu prošla. Někde je to formulováno adekvátně, například u H4 (tam se pracovní hypotéza rovná nulové).

Jak jsem již předeslal, je diskuse bohatá a zhodnocuje nalezené výsledky a formulované závěry. Přesto se ptám: jaké další směry, výzkumy apod. by podle autorky byly dále žádoucí, aby celá zkoumaná oblast byla ještě jasnější a pro praxi užitečnější?

A nakonec: Autorka nepociťovala (byť jako paralelní zajímavost) odkázat i na beletristické prameny: novely Sachra-Masocha, případně Markýze de Sada ?

Závěr: Konstatuji, že předložená diplomová práce splňuje požadavky na ni kladené a já ji doporučuji k obhajobě.

Jako celkové hodnocení navrhuji velmi dobře (event. výborně podle průběhu obhajoby).

Praha 16.4. 2018

Jiří Šípek